

شبه‌ای از حقایق اعمال حج

حج نمونه‌ای از محشر است

و حجاج چگونی‌ها باید در پیشگاه خدا حاضر شوند

در این هنگام که جماعتی از هم‌میهنان و هم‌کیشان ما بآداء یکی از فرایض مهم دینی اقدام و بعزم زیارت بیت‌الله الحرام و بجای آوردن مراسم حج بسوی حجاز عزیمت میکنند علاوه از تذکار اینکه باید حجاج محترم قبلاً آداب و مراسم و مناسک حج را بیاد بگیرند و بفواید ظاهری و نتایج باطنی حج از نظر اتحاد و تعاون و همدردی و همکاری ملل اسلامی و منافع اقتصادی و اجتماعی و سیاسی که عاید جامعه مسلمین میشود توجه کنند.

خواستم در این مقاله مختصر به‌نکاتی که باید حجاج کاملاً مراعات کنند و همچنین باسرار و حقایق نورانی و مقاصد روحانی اعمال حج که باید مورد نیت قایی و توجه خالص حج کنندگان قرار گیرند اشاراتی کنم تا باعث مزید معرفت زائرین و موجب پذیرفته شدن اعمال آنان گردد.

خدا از حجاج و مهمانان خانه خود چه خواسته است؟

کسی که میخواهد بعزم حج بسوی خدا و برای زیارت خانه خدا رود باید بداند که پروردگار غفار که دانای اسرار است صفت قهاریت هم دارد او را بخانه خود برای مقاصدی بسیار مهم رسماً دعوت فرموده و قبل از هر چیز از این مهمانان نیت خالص و قلب پاک و ایمانی که با گوهر تقوی آراسته باشد خواسته است و برای این تشریف و حضور در بارگاه قدس مراسم و مناسک و آداب مخصوص مقرر داشته که حج‌کننده باید با بجا آوردن آنها بحقایق روحانی و حقایق نورانی آنها معرفت داشته باشد و در این سفر خطیر جز خدا و رضای خدا مقصود و مقصدی نداشته و نیتش از هر گونه شائبه ریا و تفاخر و تکبر پاک و منزّه باشد و بفهمد که در آن آستان جلال و عظمت مال و منال و جاه و مقام به‌پشیزی نیرزد و شاه و گدا برابرند و متکبرین و گردنکشان در آنجا خوار و ذلیلند و آنجا محشری است که يك محشر هول‌انگیز و روز رستاخیز را در نظر

انسان مجسم میسازد و در واقع میدان جهادا کبر است : از علایق مادی بریدن و اعمال و اخلاق و صفات پلید را متروک داشتن و نفس اماره را کشتن و آتش شهوت و غضب را خاموش کردن و ریشه های هوی و هوس و بخل و طمع را از دل کنندن و دل را با نور معرفت روشن ساختن و بدوستان آل محمد علیهم السلام پیوستن و از دشمنان ایشان تبری جستن از شروط باطنی و معنوی هیچ است کسی که این شروط را مراعات نکند برود و برگردد عوض اینکه مورد رحمت شود مستوجب قهر و غضب خدا میگردد .

با پول حرام بجهج رفتن آتش غضب خدا را مشتعل کردن است

کسانی که معاملات نامشروع کرده اند یا با احتکار و کم فروشی و دروغ گوئی در رأس المال و گول زدن مشتری و مخاوط کردن جنس پست با جنس مرغوب یا با ظلم و زور گوئی و تعدی و تجاوز برعیت و مستأجر یا از راه خدعه و نیرنگ و یا از راه ارتشا و کسلاه برداری و یا از راه خواری و خیانت و دزدی یا از راه نقلب در کسب و صنعت و یا از راه اخذ حقوق از دولت و ملت بدون انجام دادن کار و امثال این قبیل اموری که با موازین دین اسلام تطابق و توافق ندارند ثروت و مکنت جمع کرده اند نباید زحمات مسافرت مکه را بخود تحمیل کنند باید اول هر مال و هر پول حرامی که از هر کس و از هر جا و از هر طریق نامشروع بدست آورده اند همه آنها را تا آخرین ذره و آخرین دینار بصاحبان اصلی مسترد دارند و توبه کنند و بخدا پناه ببرند و آمرزش بخواهند و از نو بکسب حلال آغاز نمایند و آتش غضب خدا را برای جان خود تیزتر نکنند .

ترک مردم آزاری و جلب رضایت مخاوق

کسانی که عازم مکه هستند بحسابها و معاملات خود بررسی کردند و دیدند همه آنها مطابق قوانین اسلام بوده و از روی عدل و انصاف انجام یافته و پول و مال حرام و مشکوکی ندارند و در ذمه آنان حق خدا و حقوق مردم نیست و از صله ارحام و از صدقه و احسان کوتاهی نکرده اند و همسایگان و همکیشان خود را در مواقع تنگی و بریشانی دستگیری و رعایت کرده اند و مکنت و ثروتی که دارند مثل شیر مادر حلال و پاک است باید بخدا شکر کنند و آنگاه باعمال و رفتار و سلوک و سوابق خود بسا مردم نظری افکنند اگر از کسی پشت سرش غیبت و بدگوئی کرده و یا بکسی دشنام داده و یا سیلی زده اند و یا بازیر دستان و خوبشاوندان و همسایگان ستم و بد رفتاری نموده و ناسزا گفته اند و یا دل اشخاص را شکسته و یا عداوت مردم

مسلمانی در دل دارند باید از همه آنان رضایت جویند و حلالت بخواهند پس از خشنودی و رضای ساختن دل آنان سفر عزیمت کنند زیرا رضایت پروردگار در رضایت دل مسلمانان است و گفته اند: دل بدست آور که حج اکبر است.

حجاج بحقایق اعمال حج توجه کنند

در مقدمه این مقاله گفتیم که حقایق مهم و حکمت‌های بزرگ در اعمال حج نهفته است که سراسر نورانیت و روحانیت و تزکیه نفس و تهذیب اخلاق و مکمل فضایل انسانی است به بعضی از آنها اشاره می‌کنیم تا نمونه در دست مسافران محترم باشد که بدانند مسافرت بسوی خانه خدا و تقرب و تشریف بدرگاه عزت و جلال او و باصطلاح حاجی شدن حقیقی با این سهولت و سادگی نیست که هر کس ثروتی اندوخت و راه شهرتی آموخت هوسی کند بآنکه رود و برگردد و بدتر از آن شود که بود.

احرام

اعمال حج از میقاتها آغاز میشود حج کننده چون بیکی از میقاتها میرسد دستور اینست که باید جامه های خود را در بیاورد و بدن را پاکیزه کند و احرامی بپوشد و لبیک گوید بسوی بارگاه قدس حضرت احدیت بشتابد و این لبیک گفتار ظاهراً اجابت دعوت حق و باطناً عهد و پیمانی است که بین او و خدا بسته میشود که دیگر گردمناهی نکرده و لباسها از پیکر نشانه بر بدن از علائق دنیوی و تجرّی جستن از صفات نکوهیده و ترک کردن اعمال پلید و افعال زشتی است که دل انسانرا هلو و تارک ساخته اند.

بستن احرام و پوشیدن لباس تقوی و ایمان و گفتن لبیک استوار ساختن پیمان است که حج کننده باید از دل بگوید: پروردگارا اعمال و اخلاق و صفات قبیح را از خود دور ساختم و توبه کردم و بدن را پاک و دل را نورانی و تابناک گردانیدم و جامه فضیلت و تقوی پوشیدم و قدم

در حریم کبریاى تو نهادم و عهد میکنم که دیگر جز رضای تو نجویم، توئی معبود من.

یکی دیگر از فلسفه و حکمت‌های احرام بستن اینست که عموم حجاج چنانکه ظاهرشان را ساده و بکرنگ و متحد ساخته‌اند در باطن نیز دل‌هاشان باید از نفاق و شقاق و ریا و کینه و بغل و حسد و حرص و افکار و آراء موهوم پاک و منزّه باشد و جامعه مسلمین مظهر وحدت و انفاق شود زیرا همه بسوی یک خدا و یکوی یک محبوب میروند.

این عمل را در روز پنجشنبه و در راه اربعین باید انجام داد و در راه اربعین و در راه اربعین
 یکی از حقایق سعی میان صفا و مروه اینست که حج کننده خود را در آن بیابان گرم و
 سوزان با صدها هزار نفر می بیند که همه از خانو و اولاد و علائق دنیوی چشم پوشیده و با گناهان
 خود در پیشگاه خدا حاضر شده اند و بجز رحمت پروردگار پناهی ندارند بکوه صفا میروند و به
 مروه میدووند العفو میگویند و از خشم عذاب خدا هراسانند و چشمان اشک ریز و گریان و دلپادر
 طپش و پیکرها مرتعش هستند ایناروز قیامت و صحرای محشر و بازخواست شدید آفریدگار قهار را
 در پیش خود مجسم می بینند ترسان و لرزان و هروله کنان العفو گویند از پروردگار سبحان آمرزش
 میخواهند و تازنده است اوضاع و وحشت انگیز روز رستاخیز را فراموش نمیکند.

رهمی جمرات

یکی دیگری از اعمال حج رهمی جمرات است یعنی انداختن سنگ ریزه سه نیت دور
 ساختن شیطان.

مسافرین حریم خدا پس از اینکه با بیجا آوردن اعمال گفته شده خود را از گناهان
 پاک کردند و مستحق رحمت پروردگار شدند باید از وساوس و اضلال شیطان که همیشه در کمین
 نشسته است و بنقاط ضعف و موئین حمله میکند غافل نباشند و این محرک اصلی را از خود دور
 سازند و توجه داشته باشند که نباید از نحر بکات و دسایس شیاطین ایمن شوند زیرا طرف آنها یکی
 از وظایف مهم حجاج در آینده زندگانی خود خواهد بود.

ذبیح و نحر

مقصود از ذبیح و نحر کشتن حیوان بی زبان تنها بنام قربانی نیست اسرار بزرگی دارد
 که اصلی ترین آنها کشتن نفس اماره بالسوء است چون شیطان همیشه از راه نفس اماره بانسان
 مسلط میشود و نیروی عقل و ایمان را مغلوب میسازد و لباس تقوی را از تن مرد مومن میکند
 حج کننده باید در مبارزه خود قطعی ترین ضربت را بشیطان وارد ساخته و او را الی الابد از خود
 مایوس و نا امید گرداند تا گزیر است که مثل قربانی کردن ظاهری که حیوانی را ذبیح میکنند نفس

اماره خویش را در باطن در قربانگاه خدا با شمشیر برنده ایمان و یقین بکشد و خانه دل را از

لوث آن پاک و زندگی جاودانی و سعادت مندانه خود را از خطرات سهیمگین و حملات آتشین و

دسایس و اغواها و تطمیعات زهر آگین شیطان محفوظ دارد و راه های تسلط آنرا مسدود سازد.

طواف

یکی از اعمال مهم حج طواف کعبه است، طواف بعد از اعمالی انجام میگیرد که هر یکی از آنها در حکم مقدمه بوده و برای پاک شدن جسم و جان و نورانی گشتن دل و دماغ و تهذیب اخلاق و افکار و صفات شخص عوامل مؤثری هستند، پس از اینکه مهمان سعادت مند خانه خدا آنها را از روی معرفت و حقیقت بجای آورد نور پروردگار در دلش جلوه گر میشود و عشق و محبت لایزال جای علایق مادی را میگیرد و آتش شور و اشتیاق لقای محبوب در گانون قلب شعله ور میشود و عشق وصال بیارگاهذ والجلال روح او را مجذوب میکند و بی اختیار خود را باستانه محبوب می اندازد، و پروانه وار بدور شمع فروزان توحید طواف مینماید، آنجا است که پرتو فیوضات ابدیت سراسر وجود او را میگیرد و دلش بنور ربانی مشتعل میشود و خود را در آستانه محبوب معدوم می بیند، آنرا که خبر شد خبری باز نیامد.

خوانندگان و حجاج محترم در هر يك از سایر اعمال و مناسك حج از روی همین نکات گفته شده دقیقاً تفکر و تعمق فرمایند تا حقایق بسیار و حکمت های بیشمار مکشوف شود.

میرزا سید جعفر شیرازی در کتاب «شرح مفصل حج و عمره» در بیان این موضوع به عبارتی از طرف عدم علمای اعلام آن زمان بعد از ظهر در مسجد
نمایندگان مجلسین و طوایف مختلفه در آنجا گرد آمدند و در آنجا
نمودند و اجلاس ترجمیم با حضور حضرت آیت الله بیهبانی و ایراد خطابه